

Sayı:272

Hazırlayan: Dr. Onur Keskin

Türk Karaciğer Araştırmaları Derneği'nin sayın üyeleri;

Yeni sayımızla yeniden birlikteyiz!

Bu hafta hepatoloji literatüründe iki güncel ve dikkat çekici makaleyi sizler için derledik. İlk çalışma **Gut** dergisinde 28 Ekim 2025 tarihinde online yayımlandı. Bu çalışma, EASL 2025 HBV kılavuzunda tedavi önerisinin kuvvetli yapılmadığı olgularda nukleos(t)ide analog tedavilerinin etkinlikleri değerlendirilmiş.

İkinci makale ise **Hepatology**'de yayımlandı ve MELD 3.0 kullanımının sonuçları ve bu skorlamayla hedefe ne kadar ulaşılabilirdiğini değerlendiren bir çalışma

“**Güncel Gelişmeler**” bölümümüzde, ILTS 2026 toplantısından bahsedeceğiz.

Her sayıda olduğu gibi, “**Genç Hepatologlar İçin Haftanın Sorusu**” köşemizde bu hafta da yeni bir soru sizi bekliyor; geçtiğimiz haftanın sorusunun açıklamalı yanıtı da yine bu sayıda yer alıyor.

Bültenimizin hem günlük klinik kararlarınıza yol göstermesini hem de akademik ilginizi beslemesini diliyoruz.

Keyifli okumalar!

MAKALE ÖZETLERİ

EASL 2025 tedavi önerisi dışındaki HBV hastalarında antiviral tedavinin klinik sonuçları

‘Gut’ dergisinde geçen hafta içi online yayımlanan, **Çin’de 12 merkezde** yürütülmüş ‘EASL 2025 indications revisited: phase-specific outcomes with and without nucleos(t)ide analogue

therapy in chronic hepatitis B virus infection isimli, çok merkezli çalışmanın özeti aşağıdadır.

Bu büyük ölçekli çok merkezli kohort çalışması, 2025 EASL kılavuzunun güçlü tedavi önerileri dışında kalan kronik HBV enfeksiyonlu bireylerde nükleoz(t)id analoglarının (NA) siroz ve hepatoselüler karsinom (HCC) riskine etkisini değerlendirmiştir. Çin’de 12 merkezden 30.784 hasta incelenmiş ve dört klinik fenotip tanımlanmıştır: yüksek replikatif HBeAg-pozitif, faz geçişi eşiğindeki HBeAg-pozitif, düşük replikatif HBeAg-negatif ve düşük riskli yüksek replikatif HBeAg-negatif. Ortalama takip süresi 5 yıla ulaşmış, toplam 117.814 kişi-yıl izlem gerçekleştirilmiştir. Çalışma, antiviral tedavinin özellikle HBeAg-pozitif fenotiplerde belirgin yarar sağladığını göstermiş, HBeAg-negatif gruplarda ise anlamlı fayda saptamamıştır. Elde edilen sonuçlar, ALT normal olsa ve ileri fibroz bulunmasa dahi, seçilmiş HBeAg-pozitif bireylerde erken tedavinin klinik sonuçları iyileştirebileceğine işaret etmektedir.

Başlıca bulgular:

- **HBeAg-pozitif yüksek replikatif grup (Grup 1):**
 - NA tedavisi siroz riskini anlamlı şekilde azalttı (HR 0.18).
 - HCC riski belirgin oranda düştü (HR 0.03).
- **HBeAg-pozitif faz geçişi eşiğindeki grup (Grup 2):**
 - Siroz riski azaldı (HR 0.50).
 - HCC riski azaldı (HR 0.25).
- **HBeAg-negatif düşük replikatif grup (Grup 3):**
 - NA tedavisinin siroz (HR 1.01) veya HCC (HR 0.30) üzerinde anlamlı etkisi yoktu.
- **HBeAg-negatif düşük riskli yüksek replikatif grup (Grup 4):**
 - NA tedavisinin siroz (HR 0.81) veya HCC (HR 1.35) riskine etkisi saptanmadı.
- Elde edilen sonuçlar hem çok değişkenli analizlerde hem de eğilim skor eşleştirmesi sonrasında tutarlı bulundu.
- Kullanılan ajanlar arasında (entekavir vs tenofovir) klinik sonuçlar açısından fark gözlenmedi.

Sonuç olarak, NA tedavisi HBeAg-pozitif, yüksek virüs replikasyonuna sahip veya faz dönüşümüne yaklaşan bireylerde siroz ve HCC gelişimini anlamlı şekilde azaltmaktadır. Buna karşın, düşük viremi ve stabil seyirli HBeAg-negatif hastalarda erken antiviral tedavinin ek bir yararı görünmemektedir. Bulgular, HBV’de tedavi eşiğinin yeniden değerlendirilmesini desteklemektedir. (1)

MELD 3.0 sonrası karaciğer nakli erişiminde cinsiyet farklılıkları

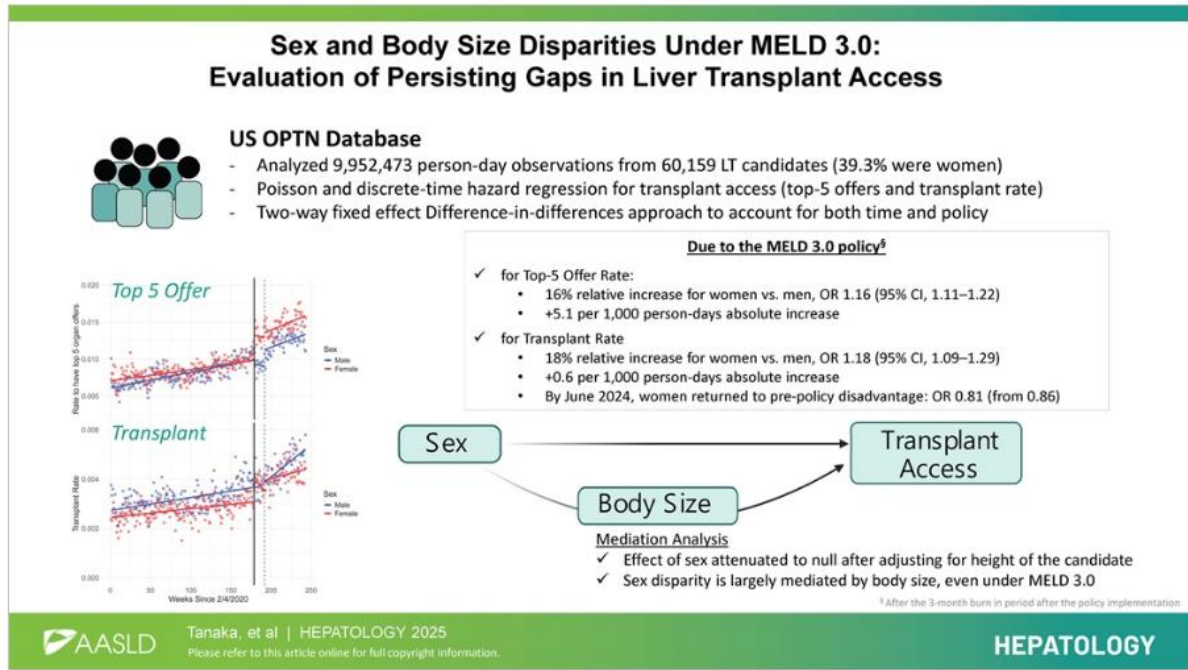
'Hepatology' dergisinde yayımlanan **Amerika Birleşik Devletleri karaciğer nakil adayları kayıt sistemi** veritabanı kullanılarak yapılan *'Sex and body size disparities under MELD 3.0: Evaluation of persisting gaps in liver transplant access'* isimli çalışmanın özeti aşağıdadır;

Temmuz 2023'te uygulamaya giren MELD3.0 sisteminin karaciğer nakli erişiminde uzun süredir devam eden cinsiyet eşitsizliklerini azaltmayı hedeflediği bilinse de, bu politikanın gerçek yaşam etkisi sınırlı olarak incelenmiştir. Bu çalışma, 4 Şubat 2020 ile 30 Eylül 2024 arasında ABD nakil kayıt sistemindeki yetişkin karaciğer nakli adaylarını analiz ederek MELD3.0'ın kadınlar üzerindeki etkisini değerlendirmiştir. Farkların farkı yaklaşımı kullanılarak politikanın uygulanma döneminde ve sonrasındaki üç aylık uyum sürecinde kadınların ilk 5 organ teklifine erişimi ve nakil olasılığı incelenmiş, Poisson ve lojistik modellerle olasılıklar hesaplanmıştır. Ayrıca boy uzunluğunun aracı rolü de değerlendirilmiştir.

Toplam 60.159 adaydan oluşan 9.9 milyon kişi-günlük veri analiz edilmiştir. MELD3.0 sonrası kadınlarda üst sıralı organ teklifi alma oranı belirgin düzeyde artmış; uygulama döneminde oran oranı 1.14–1.25–1.37, üç ay sonunda ise 1.11–1.16–1.22 olarak bulunmuştur. MELD3.0 öncesinde kadınların nakil olasılığı erkeklere göre daha düşüktü (OR 0.84–0.86–0.89). Politika sonrası, kadınların nakil erişimindeki göreceli artış erkeklerden daha yüksekti (uygulama anında OR 1.16–1.36–1.60; üç ay sonunda OR 1.09–1.18–1.29). Ancak bu avantaj zaman içinde giderek azalmış ve çalışma sonunda kadınlar lehine model tahmini OR 0.81'e düşmüştür. Boy uzunluğuna göre yapılan aracılık analizinde, boy için düzeltme yapıldığında cinsiyet farkının ortadan kalktığı görülmüştür. Özellikle kısa boylu kadınlarda politika sonrası iyileşme daha belirgin olurken (OR 1.19–1.47–1.83), uzun boylu hastalarda başlangıçtaki eşitsizlik devam etmiştir.

Sonuç olarak MELD3.0, başlangıçta kadınların nakil erişiminde anlamlı iyileşme sağlasa da bu kazanım zamanla zayıflamış ve vücut ölçülerine bağlı cinsiyet farklılıkları belirli ölçüde devam etmiştir.(2)

Çalışmanın grafik abstraktı aşağıdadır;

GÜNCEL GELİŞMELER

30. International Liver Transplantation Society (ILTS) kongresi 6-9 Mayıs 2026 tarihlerinde İsviçre'nin Cenevre kentinde düzenlenecek. Toplantı için bildiri gönderimi için son tarih: 26 Kasım 2025

Bu önemli bilimsel buluşmada, üyelerimizden Prof. Dr. Gökhan Kabaçam'ın koordinasyonunda, TKAD ile ILTS ortak bir sempozyum düzenlenmesi de planlanmaktadır.

GENÇ HEPATOLOGLAR İÇİN HAFTANIN SORUSU

Herediter hemokromatozis (HH) ile ilişkili sekonder durumlar arasında hangileri flebotomi ile düzelme olasılığı en düşük olandır?

- A) Yorgunluk
- B) Karpal tünel sendromu
- C) Hipogonadizm
- D) Hiperferritinemi
- E) Hiperpigmentasyon

Cevap: Önümüzdeki hafta açıklamalı olarak verilecektir.

GEÇEN HAFTAKİ SORUNUN CEVABI

*Mesleksi bir maruziyet sonrası karaciğer hasarının paterni, ALT ve ALP değerlerinin üst limitin katları (ULN) şeklinde ifade edilerek **ALT/ALP oranının (R)** kullanıldığı Uluslararası Konsensus kriterlerine göre sınıflandırılır.*

*Aşağıdakilerden hangisi bu sınıflamaya göre **hepatoselüler paterni** tanımlar?*

- A. Oran >2 ve <5
- B. Oran ≤ 2
- C. Oran ≥ 5**
- D. Oran >1.5 ve <2

Cevap: Mesleki bir toksine maruz kalan hastalarda karaciğer hasarı; **$R \geq 5$** olduğunda hepatoselüler, **$R \leq 2$** olduğunda kolestatik ve **$R >2$ ile <5** arasında olduğunda miks tip olarak tanımlanır. Karaciğer hasarının sınıflandırılmasında kullanılan değerler, karaciğer hasarının ilk fark edildiği zamandaki serum karaciğer testlerinden elde edilen sonuçlar olmalıdır.(3)

KAYNAKLAR

1. Tang S, Huang T, Tang R, Lin K, Luo C, Shen Y, et al. EASL 2025 indications revisited: phase-specific outcomes with and without nucleos(t)ide analogue therapy in chronic hepatitis B virus infection. Gut. 2025.
2. Tanaka T, Shane DM, Lai JC. Sex and body size disparities under MELD 3.0: Evaluation of persisting gaps in liver transplant access. Hepatology. 2025.
3. European Association for the Study of the Liver. Electronic address eee, Clinical Practice Guideline Panel C, Panel m, representative EGB. EASL Clinical Practice Guideline: Occupational liver diseases. J Hepatol. 2019;71(5):1022-37.